

00879/12/EL
WP 194

**Γνώμη 04/2012 σχετικά με την απαλλαγή που ισχύει σε σχέση με τη
συναίνεση για τα cookies**

Εκδόθηκε στις 7 Ιουνίου 2012

Η παρούσα ομάδα εργασίας συστάθηκε βάσει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Αποτελεί ανεξάρτητο ευρωπαϊκό συμβουλευτικό όργανο για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Τα καθήκοντα της ομάδας καθορίζονται στο άρθρο 30 της οδηγίας 95/46/ΕΚ και στο άρθρο 15 της οδηγίας 2002/58/ΕΚ.

Γραμματειακή υποστήριξη παρέχεται από τη Διεύθυνση Γ (Θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια της Ένωσης) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Β-1049 Brussels, Βέλγιο, Γραφείο αριθ. MO-59 02/013.

Δικτυακός τόπος: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

που συστάθηκε με την οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995

Έχοντας υπόψη το άρθρο 29 και το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο α) και παράγραφος 3 της εν λόγω οδηγίας,

Έχοντας υπόψη τον εσωτερικό κανονισμό της,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΓΝΩΜΗ:

1 Εισαγωγή

Το άρθρο 5 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/58/EK, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/EK, έχει ενισχύσει την προστασία των χρηστών δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών με την πρόβλεψη ότι είναι υποχρεωτική η εξασφάλιση της κατόπιν ενημέρωσης συναίνεσης πριν από την αποθήκευση ή προσπέλαση πληροφοριών στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη (ή του συνδρομητή). Η απαίτηση αυτή ισχύει ως προς όλα τα είδη πληροφοριών που αποθηκεύονται ή είναι προσπελάσιμες στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη, μολονότι το μεγαλύτερο μέρος των σχετικών συζητήσεων έχει επικεντρωθεί στη χρήση των λεγόμενων «cookies», όπως αυτή ορίζεται στην RFC6265¹. Υπό αυτή την έννοια, στην παρούσα γνώμη εξηγούνται οι συνέπειες του αναθεωρημένου άρθρου 5 παράγραφος 3 στη χρήση cookies, αλλά δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ο συγκεκριμένος όρος αποκλείει παρεμφερείς τεχνολογίες.

Το άρθρο 5 παράγραφος 3 επιτρέπει την απαλλαγή των cookies από την υποχρέωση εξασφάλισης της συναίνεσης κατόπιν ενημέρωσης, εφόσον εκπληρώνουν ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

ΚΡΙΤΗΡΙΟ Α: το cookie χρησιμοποιείται *«με αποκλειστικό σκοπό τη διενέργεια της διαβίβασης μιας επικοινωνίας μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών»*.

ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β: το cookie *«είναι απολύτως αναγκαίο για να μπορεί ο πάροχος υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας την οποία έχει ζητήσει ρητά ο συνδρομητής ή ο χρήστης να παρέχει τη συγκεκριμένη υπηρεσία»*.

Οι απαιτήσεις που διέπουν την κατόπιν ενημέρωσης συναίνεση έχουν ήδη εξετασθεί αναλυτικά από την Ομάδα Εργασίας σε δύο γνώμες τις οποίες εξέδωσε², ενώ στο παρόν έγγραφο επιχειρείται ανάλυση των εξαιρέσεων στη συγκεκριμένη αρχή σε σχέση με τα cookies και τις συναφείς τεχνολογίες.

¹ <http://tools.ietf.org/html/rfc6265>

² Γνώμη 2/2010 σχετικά με την «επιγραμμική συμπεριφορική διαφήμιση» και γνώμη 16/2011 σχετικά με τη «σύσταση βέλτιστων πρακτικών EASA/IAB για την επιγραμμική συμπεριφορική διαφήμιση».

Η παρούσα ανάλυση δεν θίγει το δικαίωμα σε ενημέρωση ούτε το ενδεχόμενο δικαίωμα εναντίωσης σύμφωνα με την οδηγία 95/46/EK, τα οποία ισχύουν για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε χρησιμοποιούνται cookies είτε όχι.

2 Ανάλυση

2.1 Κριτήριο Α

Η συμπερίληψη της φράσης «με αποκλειστικό σκοπό» στο ΚΡΙΤΗΡΙΟ Α περιορίζει κατά τρόπο συγκεκριμένο τα είδη επεξεργασίας τα οποία επιτρέπεται να πραγματοποιηθούν με τη χρήση cookies και δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια ερμηνείας. Δεν αρκεί να χρησιμοποιείται απλώς ένα cookie με σκοπό την υποβοήθηση, τη συντόμευση ή τη ρύθμιση της διαβίβασης μιας επικοινωνίας μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η διαβίβαση της επικοινωνίας πρέπει να μην είναι δυνατή χωρίς τη χρήση του cookie. Σημειωτέον ότι στην αρχική έκδοση της οδηγίας 2002/58/EK, το άρθρο 5 παράγραφος 3 συμπεριελάμβανε ήδη τη συγκεκριμένη απαλλαγή για τη χρήση cookies «*αποκλειστικός σκοπός της οποίας είναι η διενέργεια ή η διευκόλυνση της διαβίβασης μιας επικοινωνίας μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών*». Η ίδια διατύπωση χρησιμοποιείται στην αναθεωρημένη οδηγία, πλην όμως η φράση «*ή η διευκόλυνση*» απαλείφθηκε, πράγμα που θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως μια επιπλέον ένδειξη της πρόθεσης του ευρωπαϊού νομοθέτη να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής της απαλλαγής που είναι δυνατή με βάση το άρθρο 5 παράγραφος 3, δυνάμει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α.

Υπάρχουν 3 στοιχεία τουλάχιστον τα οποία είναι δυνατό να θεωρηθούν ως απολύτως αναγκαία για τη μέσω δικτύου επικοινωνία μεταξύ δύο μερών:

- 1) Η ικανότητα δρομολόγησης της πληροφορίας μέσω του δικτύου, μεταξύ άλλων, με τον προσδιορισμό των σημείων απόληξης της επικοινωνίας.
- 2) Η ικανότητα ανταλλαγής στοιχείων δεδομένων με τη σκοπούμενη σειρά, μεταξύ άλλων, με την αρίθμηση δεσμίδων δεδομένων.
- 3) Η ικανότητα ανίχνευσης σφαλμάτων κατά τη διαβίβαση και της απώλειας δεδομένων.

Η φράση «*διενέργεια της διαβίβασης μιας επικοινωνίας μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών*» στο πλαίσιο του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α – και ιδίως η λέξη «*μέσω*»– νοούνται ως αναφερόμενες σε κάθε είδους ανταλλαγή δεδομένων η οποία πραγματοποιείται με τη χρήση δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών (κατά την έννοια της οδηγίας 2002/21/EK), περιλαμβανομένων δυνητικώς των δεδομένων «επιπέδου εφαρμογής», και η οποία ανταποκρίνεται σε μία τουλάχιστον από τις ιδιότητες που προσδιορίζονται παραπάνω, χωρίς περιορισμό επί των ανταλλαγών τεχνικών δεδομένων που χρειάζονται για τη συγκρότηση του ίδιου του δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Υπό την έννοια αυτή, το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Α καλύπτει τα cookies που εκπληρώνουν μία τουλάχιστον από τις ιδιότητες που προσδιορίζονται παραπάνω για τις επικοινωνίες μέσω του διαδικτύου.

2.2 Κριτήριο Β

Παρομοίως, η διατύπωση του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β υποδηλώνει ότι ο ευρωπαϊός νομοθέτης επεδίωκε να διασφαλισθεί ότι οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη συγκεκριμένη απαλλαγή θα παρέμεναν αυστηρές. Με βάση μια άμεση ανάγνωση της οδηγίας, ένα cookie το οποίο

εκπληρώνει το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β πρέπει να εκπληρώνει συγχρόνως τις ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:

- 1) Η υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας έχει ζητηθεί ρητώς από τον χρήστη· αυτό σημαίνει ότι ο χρήστης (ή ο συνδρομητής) προέβη σε θετική ενέργεια με σκοπό να ζητήσει την παροχή υπηρεσίας με επακριβώς οριοθετημένο εύρος.
- 2) Το cookie είναι απολύτως αναγκαίο για να μπορεί να παρασχεθεί η υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας· αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση απενεργοποίησης των cookies, η παροχή της υπηρεσίας καθίσταται αδύνατη.

Εξάλλου, στην αιτιολογική σκέψη αριθ. 66 της οδηγίας 2009/136/EK υπογραμμίζονται τα εξής: «Οι εξαιρέσεις στην υποχρέωση για παροχή πληροφοριών και δικαιώματος άρνησης θα πρέπει να περιορίζονται στις περιπτώσεις όπου η τεχνική αποθήκευση ή η πρόσβαση είναι απολύτως αναγκαία για το θεμιτό λόγο του να καταστεί δυνατή η χρήση μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας που έχει ζητηθεί από το συνδρομητή ή το χρήστη». Με άλλα λόγια, για να μπορεί να εφαρμοσθεί η απαλλαγή, πρέπει να υφίσταται ευκρινής συνάφεια μεταξύ της απόλυτης αναγκαιότητας ενός cookie και της παροχής της υπηρεσίας που έχει ζητηθεί ρητώς από τον χρήστη.

Ακόμη και αν γίνει δεκτή η παραπάνω ερμηνεία της οδηγίας, απομένει να ορισθεί το περιεχόμενο της έννοιας της «υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας την οποία έχει ζητήσει ρητά ο συνδρομητής ή ο χρήστης». Μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας είναι δυνατό να απαρτίζεται από πλήθος στοιχείων, μερικά εκ των οποίων δεν χρησιμοποιούνται από όλους τους χρήστες ή παρέχονται χάριν ευκολίας. Παραδείγματος χάριν, μια επιγραμμική εφημερίδα μπορεί να είναι διαθέσιμη στους πάντες δωρεάν, αλλά να παρέχει πρόσθετες λειτουργικές δυνατότητες για τους χρήστες οι οποίοι έχουν συνδεθεί με τη χρήση προσωπικού κωδικού, π.χ. τη δυνατότητα να καταχωρούν παρατηρήσεις επί άρθρων. Οι πρόσθετες αυτές λειτουργικές δυνατότητες είναι, με τη σειρά τους, πιθανό να λειτουργούν με βάση τη χρήση ειδικών cookies. Σε αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο, η Ομάδα Εργασίας θεωρεί ότι μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως το άθροισμα μιας σειράς λειτουργικών δυνατοτήτων, καθώς και ότι το επακριβές περιεχόμενο μιας τέτοιας υπηρεσίας είναι, συνεπώς, δυνατό να ποικίλλει αναλόγως των λειτουργικών δυνατοτήτων που έχει ζητήσει ο χρήστης (ή ο συνδρομητής).

Επομένως, το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β μπορεί να επαναδιατυπωθεί με βάση τις «λειτουργικές δυνατότητες» τις οποίες παρέχει μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας. Υπό την έννοια αυτή, ένα cookie το οποίο εκπληρώνει το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β θα πρέπει να εκπληρώνει τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 1) Η χρήση ενός cookie είναι αναγκαία για την παροχή μιας συγκεκριμένης λειτουργικής δυνατότητας στον χρήστη (ή τον συνδρομητή)· αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση απενεργοποίησης των cookies, η λειτουργική δυνατότητα δεν είναι διαθέσιμη.
- 2) Η συγκεκριμένη λειτουργική δυνατότητα έχει ζητηθεί ρητώς από τον χρήστη (ή τον συνδρομητή), ως στοιχείο μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας.

2.3 Χαρακτηριστικά ενός cookie

Ένα cookie συχνά ταξινομείται με κριτήριο τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- 1) Το κατά πόσον είναι «προσωρινό» (session cookie) ή «έμμοно» (persistent cookie).
- 2) Το κατά πόσον είναι «cookie τρίτου μέρους» ή όχι.

Τα «προσωρινά cookies» είναι cookies που απαλείφονται αυτομάτως όταν ο χρήστης κλείσει τον φυλλομετρητή του, ενώ τα «έμμονα cookies» παραμένουν αποθηκευμένα στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη μέχρι τη συμπλήρωση ενός προκαθορισμένου χρόνου ισχύος τους (ο οποίος ενδέχεται να συνίσταται σε λεπτά της ώρας, ημέρες ή περισσότερα έτη).

Ο όρος «cookie τρίτου μέρους» είναι ενδεχομένως παραπλανητικός:

- Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων, η οδηγία 95/46/EK δίδει τον ακόλουθο ορισμό για τον «τρίτο»: *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας, εκτός από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, ο εκτελών την επεξεργασία καθώς και τα πρόσωπα τα οποία, υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα.»* Επομένως, με τον όρο «cookie τρίτου μέρους» νοείται κανονικά ένα cookie το οποίο έχει εγκατασταθεί από έναν υπεύθυνο της επεξεργασίας ο οποίος δεν συμπίπτει με τον υπεύθυνο της επεξεργασίας ο οποίος χειρίζεται τον δικτυακό τόπο που επισκέπτεται ο χρήστης (όπως αυτός προσδιορίζεται με βάση τον τρέχοντα URL που εμφανίζεται στη γραμμή διευθύνσεων του φυλλομετρητή).
- Παρόλα αυτά, από την άποψη των φυλλομετρητών, η έννοια του «τρίτου μέρους» ορίζεται αποκλειστικά με γνώμονα τη δομή του URL που εμφανίζεται στη γραμμή διευθύνσεων του φυλλομετρητή. Στην περίπτωση αυτή, τα «cookies τρίτου μέρους» είναι cookies που εγκαθίστανται από δικτυακούς τόπους ανήκοντες σε περιοχή διαφορετική από την περιοχή του δικτυακού τόπου τον οποίον επισκέπτεται ο χρήστης, όπως εμφανίζεται στη γραμμή διευθύνσεων του φυλλομετρητή, χωρίς να έχει σημασία το κατά πόσον η εν λόγω οντότητα είναι διακριτός υπεύθυνος επεξεργασίας ή όχι.

Παρά το γεγονός ότι υπάρχει συχνά αλληλεπικάλυψη μεταξύ των δύο προαναφερόμενων προσεγγίσεων, αυτές δεν είναι πάντα ισοδύναμες. Για τους σκοπούς της παρούσας γνώμης, θα ακολουθήσουμε την πρώτη προσέγγιση και θα χρησιμοποιούμε τον όρο «cookie τρίτου μέρους» προκειμένου να περιγράψουμε τα cookies τα οποία εγκαθίστανται από υπεύθυνους επεξεργασίας οι οποίοι δεν χειρίζονται τον δικτυακό τόπο στον οποίον βρίσκεται ο χρήστης τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Αντιστρόφως, ο όρος «cookie πρώτου μέρους» θα χρησιμοποιείται για την αναφορά σε ένα cookie που εγκαθίσταται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας (ή από κάποιον δικό του εκτελούντα επεξεργασία) ο οποίος χειρίζεται τον δικτυακό τόπο που επισκέπτεται ο χρήστης, όπως αυτός προσδιορίζεται με βάση τον URL που εμφανίζεται συνήθως στη γραμμή διευθύνσεων του φυλλομετρητή.

Υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσον ένα cookie είναι «απολύτως αναγκαίο» για δεδομένη υπηρεσία,

«έχει ζητηθεί ρητώς από τον χρήστη» ή περιορίζεται σε «αποκλειστικό σκοπό» με βάση τη διατύπωση του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α ή Β.

Ένα cookie το οποίο απαλλάσσεται από την απαίτηση της συναίνεσης θα πρέπει να έχει έναν χρόνο ζωής που να αποτελεί απευθείας συνάρτηση του σκοπού για τον οποίο χρησιμοποιείται, και επιπλέον πρέπει να είναι προγραμματισμένο να λήξει αφ' ης στιγμής δεν είναι πλέον απαραίτητο, λαμβανομένων υπόψη των εύλογων προσδοκιών του μέσου χρήστη ή συνδρομητή. Τούτο υποδηλώνει ότι τα cookies τα οποία ανταποκρίνονται στα ΚΡΙΤΗΡΙΑ Α και Β είναι κατά πάσα πιθανότητα cookies που έχουν προγραμματισθεί για να λήξουν μόλις ο χρήστης κλείσει τον φυλλομετρητή ή ακόμη ενωρίτερα. Πλην όμως, αυτό δεν ισχύει πάντοτε. Παραδείγματος χάρι, στην υποθετική περίπτωση ενός καλαθιού αγορών που περιγράφεται στην επόμενη ενότητα, ένας έμπορος μπορεί να προγραμματίσει το cookie κατά τρόπον ώστε αυτό να διατηρηθεί και μετά το κλείσιμο του φυλλομετρητή ή για λίγες ώρες στο μέλλον, προκειμένου να καλυφθεί το ενδεχόμενο του εκ παραδρομής κλεισίματος του φυλλομετρητή από τον χρήστη, ο οποίος θα μπορούσε να αναμένει ευλόγως να ανακτήσει το περιεχόμενο του καλαθιού αγορών του εφόσον επανέλθει στον δικτυακό τόπο του εμπόρου εντός λίγων λεπτών. Σε άλλες περιπτώσεις, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να ζητήσει ρητώς από την υπηρεσία να θυμάται ορισμένες πληροφορίες από τη μια σύνδεση στην άλλη, πράγμα το οποίο, για να επιτευχθεί, προϋποθέτει τη χρήση έμμονων cookies.

Εξάλλου, με βάση τους προαναφερθέντες ορισμούς, τα cookies «τρίτου μέρους» συνήθως δεν είναι «απολύτως αναγκαία» στον χρήστη που επισκέπτεται έναν δικτυακό τόπο, δεδομένου ότι τα συγκεκριμένα cookies σχετίζονται συνήθως με μια υπηρεσία η οποία δεν συμπίπτει με την υπηρεσία που έχει «ζητηθεί ρητώς» από τον χρήστη.

Κατά συνέπεια, τα προσωρινά cookies «πρώτου μέρους» είναι πολύ πιο πιθανό να απαλλάσσονται από την απαίτηση της συναίνεσης σε σύγκριση με τα έμμονα³ cookies «τρίτου μέρους». Ωστόσο, μολονότι τα ανωτέρω χαρακτηριστικά είναι δυνατό να χρησιμεύσουν ως αρχικές ενδείξεις για την ιεράρχηση των ενεργειών με σκοπό την επιβολή της συμμόρφωσης, δεν αρκούν από μόνα τους για να εξακριβωθεί αν ένα cookie ανταποκρίνεται στο ΚΡΙΤΗΡΙΟ Α ή Β. Μπορεί να φαντασθεί κανείς την περίπτωση χρήσης ενός cookie με σκοπό την εξακρίβωση της ταυτότητας χρηστών που επιχειρούν να συνδεθούν με συγκεκριμένο δικτυακό τόπο. Το cookie αυτό χρησιμοποιείται για να διασφαλισθεί ότι ο χρήστης διαθέτει πρόσβαση μόνον σε περιεχόμενο στο οποίο του επιτρέπεται όντως η πρόσβαση. Παρόμοιο cookie θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τον εντοπισμό και την ιχνηλάτηση χρηστών σε ολόκληρη την έκταση μιας περιοχής και την παροχή εξατομικευμένου περιεχομένου ή διαφήμισης με βάση το προφίλ το οποίο τηρεί ο χειριστής του δικτυακού τόπου. Τα cookies των προαναφερθέντων δύο τύπων ενδέχεται να είναι παρεμφερή (δηλαδή προσωρινά ή έμμονα), να έχουν παρόμοια ημερομηνία λήξης ή, τέλος, να ελέγχονται από τρίτα μέρη. Ο κίνδυνος για την προστασία των δεδομένων πηγάζει από τον σκοπό ή τους σκοπούς της επεξεργασίας και όχι από τις πληροφορίες τις οποίες εμπεριέχει το cookie.

Σε τελική ανάλυση, για να εξακριβωθεί κατά πόσον ένα cookie είναι δυνατό να απαλλαγεί από την απαίτηση της συναίνεσης σύμφωνα με το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Α ή Β, πρέπει, επομένως, να εξετάζεται ο σκοπός και η ειδική εφαρμογή ή επεξεργασία που επιτυγχάνεται με αυτό.

³ Ορισμένες πρόσφατες τεχνολογίες, οι οποίες συχνά αποκαλούνται “Ever-cookies” ή “Zombie-cookies”, καθιστούν δυνατή τη μόνιμη παραμονή των cookies στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη, ακόμη και αν καταβληθεί κάθε εύλογη προσπάθεια για την αφαίρεσή τους. Είναι πολύ απίθανο να υπαχθούν τα cookies αυτού του τύπου στην απαλλαγή από την απαίτηση συναίνεσης υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.

2.4 Cookies πολλαπλού σκοπού

Μολονότι ενδέχεται ένα cookie να χρησιμοποιείται για πολλαπλούς σκοπούς, στην περίπτωση αυτή το cookie επιτρέπεται να απαλλάσσεται από την απαίτηση συναίνεσης μόνον εφόσον όλοι οι διακριτοί σκοποί για τους οποίους χρησιμοποιείται το cookie απαλλάσσονται ατομικά από την εν λόγω απαίτηση.

Παραδείγματος χάρι, είναι δυνατό να δημιουργηθεί ένα cookie το οποίο διαθέτει μια μοναδική ονομασία ή αξία που μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε για την απομνημόνευση των προτιμήσεων του χρήστη είτε με σκοπό την ιχνηλάτηση. Αφενός μεν, η απομνημόνευση των προτιμήσεων του χρήστη θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να γίνει δεκτό ότι εμπίπτει σε απαλλαγή (όπως εξηγείται στην ενότητα 0), αφετέρου δε, η ιχνηλάτηση είναι λίαν απίθανο να πληροί τους όρους του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α ή Β. Ως εκ τούτου, ο εκάστοτε δικτυακός τόπος θα πρέπει και πάλι να εξασφαλίσει τη συναίνεση του χρήστη για την υποβολή του σε ιχνηλάτηση. Στην πράξη, η ρύθμιση αυτή θα έπρεπε κανονικά να ενθαρρύνει τους ιδιοκτήτες δικτυακών τόπων να χρησιμοποιούν διαφορετικό cookie για κάθε αυτοτελή σκοπό.

Όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί από την Ομάδα Εργασίας στη γνώμη της 16/2012, αν ένας δικτυακός τόπος χρησιμοποιεί περισσότερα cookies ή cookies που καλύπτουν περισσότερους σκοπούς, τούτο δεν σημαίνει ότι πρέπει υποχρεωτικά να εμφανίζει ξεχωριστό «πανό» ή αίτηση συναίνεσης για κάθε cookie ή για κάθε σκοπό. Στις πλείστες περιπτώσεις, αρκεί ένα μοναδικό σημείο ενημέρωσης και συναίνεσης, το οποίο παρουσιάζεται με ευκρινή και ολοκληρωμένο τρόπο.

3 Περιπτώσεις χρήσης ενός cookie

Στην παρούσα ενότητα, τα κριτήρια υπαγωγής στην απαλλαγή από την απαίτηση συναίνεσης εφαρμόζονται σε ορισμένες συνηθισμένες περιπτώσεις χρήσης ενός cookie.

3.1 Cookies «εισαγωγής δεδομένων χρήστη»

Ο όρος «cookies εισαγωγής δεδομένων χρήστη» μπορεί να χρησιμοποιείται ως γένιος όρος για την περιγραφή των προσωρινών cookies που χρησιμοποιούνται με σκοπό την καταγραφή των δεδομένων που εισάγει ο χρήστης σε μια σειρά ανταλλαγών μηνυμάτων με έναν πάροχο υπηρεσιών κατά τρόπο συνεπή. Κανονικά, τα cookies αυτά είναι cookies πρώτου μέρους τα οποία συνήθως στηρίζονται σε αναγνώριση ταυτότητας συνόδου (δηλαδή σε τυχαίο προσωρινό μοναδικό αριθμό) και λήγουν κατά τον τερματισμό της συνόδου το αργότερο.

Συνήθως, τα προσωρινά cookies πρώτου μέρους εισαγωγής δεδομένων χρήστη χρησιμοποιούνται για την καταγραφή των δεδομένων που εισάγει ο χρήστης κατά τη συμπλήρωση πολυσέλιδων επιγραμμικών εντύπων, ή εάν έχουν τη μορφή αμαξιδίου αγορών, για την καταγραφή των αντικειμένων που έχει επιλέξει ο χρήστης πατώντας ένα πλήκτρο (π.χ. «να προστεθεί στο αμαξίδιο αγορών μου»).

Είναι σαφές ότι τα cookies αυτά είναι απαραίτητα για την παροχή μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας την οποία έχει ζητήσει ρητώς ο χρήστης. Επιπλέον, εξαρτώνται από μια ενέργεια του χρήστη (π.χ. από το πάτημα ενός πλήκτρου ή τη συμπλήρωση ενός εντύπου). Με βάση αυτά τα δεδομένα, τα συγκεκριμένα cookies απαλλάσσονται βάσει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β.

3.2 Cookies επαλήθευσης ταυτότητας

Τα cookies επαλήθευσης ταυτότητας χρησιμοποιούνται για την ταυτοποίηση του χρήστη από τη στιγμή που αυτός έχει συνδεθεί με τη χρήση προσωπικού κωδικού (παράδειγμα: σε έναν δικτυακό τόπο επιγραμμικής τραπεζικής). Τα cookies αυτά είναι απαραίτητα προκειμένου να μπορούν οι χρήστες να επιβεβαιώσουν την ταυτότητά τους στο πλαίσιο διαδοχικών επισκέψεων στον εκάστοτε δικτυακό τόπο και να αποκτήσουν πρόσβαση σε επιτρεπτό γι' αυτούς περιεχόμενο, π.χ. για να δουν το υπόλοιπο λογαριασμού τους, τις συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει, κ.λπ. Τα cookies επαλήθευσης ταυτότητας είναι συνήθως προσωρινά. Είναι επίσης δυνατή η χρήση έμμονων cookies, αλλά, όπως εξηγείται παρακάτω, αυτά δεν πρέπει να θεωρούνται πανομοιότυπα.

Όταν ένας χρήστης συνδέεται με έναν δικτυακό τόπο με τη χρήση προσωπικού κωδικού, ζητά ρητώς να του παραχωρηθεί πρόσβαση σε περιεχόμενο ή σε μια λειτουργική δυνατότητα στα οποία έχει δικαίωμα πρόσβασης. Αν δεν χρησιμοποιείται ένα αδειοπλαίσιο επαλήθευσης το οποίο αποθηκεύεται σε ένα cookie, ο χρήστης θα ήταν υποχρεωμένος να παρέχει όνομα χρήστη/κωδικό πρόσβασης σε κάθε σελίδα την οποία ζητά να προσπελάσει. Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη λειτουργική δυνατότητα επαλήθευσης αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας την οποία ζητά ρητώς ο χρήστης. Με βάση αυτά τα δεδομένα, τα συγκεκριμένα cookies απαλλάσσονται βάσει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β.

Εντούτοις, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι ο χρήστης έχει ζητήσει μόνον πρόσβαση στον δικτυακό τόπο και στη συγκεκριμένη λειτουργική δυνατότητα με σκοπό την εκτέλεση της εργασίας την οποία χρειάζεται. Η πράξη της επαλήθευσης της ταυτότητας δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως ευκαιρία προκειμένου να χρησιμοποιηθεί το cookie για άλλους παρεπόμενους σκοπούς, π.χ. για συμπεριφορική παρακολούθηση ή διαφήμιση χωρίς συναίνεση.

Τα έμμονα cookies σύνδεσης του χρήστη με προσωπικό κωδικό τα οποία αποθηκεύουν ένα αδειοπλαίσιο επαλήθευσης από τη μια σύνοδο φυλλομετρητή στην άλλη δεν απαλλάσσονται δυνάμει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β. Η διάκριση αυτή είναι σημαντική, διότι ο χρήστης ενδέχεται να μην αντιληφθεί αμέσως ότι το κλείσιμο του φυλλομετρητή δεν συνεπάγεται διαγραφή των παραμέτρων επαλήθευσης. Έτσι, ενδέχεται να επανέλθει στον δικτυακό τόπο πιστεύοντας ότι καλύπτεται από ανωνυμία, ενώ στην πραγματικότητα εξακολουθεί να είναι συνδεδεμένος με την υπηρεσία με τα προσωπικά του στοιχεία. Η συνηθισμένη στην πράξη μέθοδος της χρήσης πλαισίου ελέγχου και απλής ενημερωτικής σημείωσης του τύπου «απομνημόνευση των στοιχείων μου» (χρήση cookies)» δίπλα στο πλαίσιο «υποβολή εντύπου» θα αποτελούσε ενδεδειγμένο τρόπο εξασφάλισης της συναίνεσης, πράγμα που θα αναιρούσε την αναγκαιότητα εφαρμογής απαλλαγής στη συγκεκριμένη περίπτωση.

3.3 Χρηστοκεντρικά cookies ασφαλείας

Η απαλλαγή η οποία εφαρμόζεται στα cookies επαλήθευσης ταυτότητας δυνάμει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β (όπως περιγράφεται ανωτέρω) είναι δυνατό να επεκταθεί και σε άλλα cookies τα οποία εγκαθίστανται με ειδικό σκοπό την αύξηση της ασφάλειας της υπηρεσίας την οποία έχει ζητήσει ρητά ο χρήστης. Στην περίπτωση αυτή εμπíπτουν, επί παραδείγματι, τα cookies που χρησιμεύουν για την ανίχνευση επανειλημμένων αποτυχημένων προσπαθειών σύνδεσης με έναν δικτυακό τόπο με τη χρήση προσωπικού κωδικού ή άλλοι παρόμοιοι μηχανισμοί οι οποίοι είναι σχεδιασμένοι με στόχο την προστασία του συστήματος σύνδεσης από καταχρήσεις (αν και στην πράξη οι μηχανισμοί αυτοί ενδέχεται να αποτελούν ανεπαρκές μέτρο ασφαλείας). Ωστόσο, η υπόψη απαλλαγή δεν καλύπτει τη χρήση cookies τα οποία

σχετίζονται με την ασφάλεια δικτυακών τόπων ή υπηρεσιών τρίτων μερών που δεν έχουν ζητηθεί ρητά από τον χρήστη.

Μολονότι τα cookies σύνδεσης είναι κατά κανόνα προγραμματισμένα να λήξουν κατά το πέρας μιας συνόδου, τα cookies ασφάλειας χρήστη προορίζονται να έχουν μακρότερο χρόνο ζωής προκειμένου να επιτύχουν την επιδιωκόμενη με αυτά αύξηση της ασφάλειας.

3.4 Cookies συνόδου αναγνώστη πολυμέσων

Τα cookies συνόδου αναγνώστη πολυμέσων χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση τεχνικών δεδομένων τα οποία είναι αναγκαία για την «ανάγνωση» οπτικού ή ακουστικού περιεχομένου, όπως είναι η ποιότητα εικόνας, η ταχύτητα σύνδεσης με δίκτυο και οι παράμετροι προσωρινής αποθήκευσης δεδομένων. Τα cookies συνόδου πολυμέσων αυτού του τύπου είναι κοινώς γνωστά ως «flash cookies» και καλούνται έτσι διότι η πλέον διαδεδομένη διαδικτυακή τεχνολογία βίντεο η οποία χρησιμοποιείται σήμερα είναι το Adobe Flash. Επειδή δεν υφίσταται μακροχρόνια ανάγκη ύπαρξης των συγκεκριμένων πληροφοριών, αυτές θα πρέπει να απαλείφονται ταυτόχρονα με τον τερματισμό της συνόδου.

Όταν ο χρήστης επισκέπτεται έναν δικτυακό τόπο που περιέχει συναφές περιεχόμενο υπό μορφή κειμένου ή βίντεο, αμφότερα αυτά τα περιεχόμενα αποτελούν εξίσου στοιχείο μιας υπηρεσίας που έχει ζητηθεί ρητά από τον χρήστη. Η λειτουργική δυνατότητα εμφάνισης βίντεο ανταποκρίνεται, επομένως, στο ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β.

Όπως έχει ήδη τονισθεί στην ενότητα 0, για να μπορούν να τύχουν της απαλλαγής, οι χειριστές δικτυακών τόπων πρέπει να αποφεύγουν την ενσωμάτωση πρόσθετων πληροφοριών στα flash cookies ή τα άλλα cookies οι οποίες δεν είναι απολύτως αναγκαίες για την «ανάγνωση» του περιεχομένου οπτικοακουστικών μέσων.

3.5 Cookies εξισορρόπησης φορτίου συνόδου

Η εξισορρόπηση φορτίου είναι τεχνική που επιτρέπει την κατανομή της επεξεργασίας αιτήσεων διακομιστή μεταξύ μιας ομάδας μηχανών αντί της επεξεργασίας από μία μόνο μηχανή. Μία από τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για να επιτευχθεί η εξισορρόπηση φορτίου στηρίζεται στη χρήση «εξισορροπητή φορτίου»: Οι ιστοιτήσεις των χρηστών διοχετεύονται σε μια πύλη εξισορρόπησης φορτίου, η οποία προωθεί την κάθε αίτηση σε κάποιον από τους διαθέσιμους διακομιστές της ομάδας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ανακατεύθυνση αυτή πρέπει να είναι έμμονη κατά τη διάρκεια μιας συνόδου· αυτό σημαίνει ότι όλες οι αιτήσεις που προέρχονται από έναν συγκεκριμένο χρήστη πρέπει οπωσδήποτε να διαβιβάζονται στον ίδιο διακομιστή της ομάδας για λόγους εξασφάλισης της συνέπειας της επεξεργασίας. Μεταξύ διαφόρων τεχνικών, είναι δυνατό να χρησιμοποιείται ένα cookie για τον προσδιορισμό του διακομιστή στο πλαίσιο της ομάδας, ούτως ώστε να μπορεί ο εξισορροπητής φορτίου να ανακατευθύνει τις αιτήσεις καταλλήλως. Τα cookies αυτού του τύπου είναι προσωρινά.

Οι πληροφορίες που περιέχει το cookie έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τον προσδιορισμό ενός εκ των σημείων απόληξης της επικοινωνίας (δηλαδή ενός εκ των διακομιστών της ομάδας), πράγμα που σημαίνει ότι είναι αναγκαίες για την πραγματοποίηση της επικοινωνίας μέσω του δικτύου. Με βάση αυτά τα δεδομένα, τα συγκεκριμένα cookies απαλλάσσονται βάσει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α.

3.6 Cookies εξατομίκευσης διεπαφής χρήστη

Τα cookies εξατομίκευσης διεπαφής χρήστη χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση των προτιμήσεων του χρήστη σχετικά με συγκεκριμένη υπηρεσία μεταξύ ιστοσελίδων και δεν συνδέονται με άλλους έμμοιους αναγνωριστικούς κωδικούς, όπως το όνομα χρήστη. Εγκαθίστανται μόνον εφόσον ο χρήστης έχει ζητήσει ρητώς την υπηρεσία για την απομνημόνευση συγκεκριμένης πληροφορίας, π.χ. πατώντας ένα πλήκτρο ή τσεκάροντας ένα τετραγωνίδιο. Τα cookies αυτά ενδέχεται να είναι προσωρινά ή να έχουν διάρκεια ζωής εβδομάδων ή μηνών, αναλόγως του σκοπού τους.

Ιδού μερικά συνηθισμένα παραδείγματα cookies εξατομίκευσης:

- Cookies προτίμησης γλώσσας: χρησιμοποιούνται για την απομνημόνευση της γλώσσας που έχει επιλέξει ο χρήστης σε έναν πολυγλωσσικό δικτυακό τόπο (π.χ. κλικάροντας μια «σημαία»).
- Cookies προτίμησης εμφάνισης αποτελεσμάτων: χρησιμοποιούνται για την απομνημόνευση της προτίμησης του χρήστη όσον αφορά επιγραμμικές αναζητήσεις (π.χ. επιλογή αριθμού αποτελεσμάτων ανά σελίδα).

Συνεπώς, οι εν λόγω λειτουργικές δυνατότητες εξατομίκευσης ενεργοποιούνται ρητά από τον χρήστη μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας (π.χ. πατώντας ένα πλήκτρο ή τσεκάροντας ένα τετραγωνίδιο), μολοντί, ελλείψει πρόσθετων πληροφοριών, η πρόθεση του χρήστη δεν είναι δυνατό να ερμηνεύεται ως προτίμηση για την απομνημόνευση της επιλογής αυτής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από τη σύνοδο χρήσης φυλλομετρητή (ή το πολύ για λίγες επιπλέον ώρες). Με βάση τα ανωτέρω δεδομένα, μόνο τα προσωρινά (ή σύντομης διάρκειας) cookies στα οποία αποθηκεύονται τέτοιες πληροφορίες απαλλάσσονται δυνάμει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β. Η προσθήκη πρόσθετων πληροφοριών σε εμφανές σημείο (π.χ. αναγραφή της ένδειξης «χρησιμοποιεί cookies» δίπλα στη σημαία) θα συνιστούσε επαρκή πληροφόρηση για να θεωρηθεί ότι έχει εξασφαλισθεί έγκυρη συναίνεση για την επί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα απομνημόνευση της προτίμησης του χρήστη, πράγμα που θα αναιρούσε την αναγκαιότητα εφαρμογής απαλλαγής στη συγκεκριμένη περίπτωση.

3.7 Cookies ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου μέσω συνδεδεμένης υπομονάδας

Πολλά κοινωνικά δίκτυα προτείνουν «υπομονάδες ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου», τις οποίες ο χειριστής ενός δικτυακού τόπου μπορεί να ενσωματώσει στην πλατφόρμα του, με σκοπό μεταξύ άλλων να μπορούν οι χρήστες ενός κοινωνικού δικτύου να ανταλλάσσουν περιεχόμενα της αρεσκείας τους με τους «φίλους» τους (και προτείνουν επίσης και άλλες συναφείς λειτουργικές δυνατότητες, όπως η δημοσίευση σχολίων). Οι εν λόγω συνδεδεμένες υπομονάδες αποθηκεύουν και προσπελούν τα cookies που βρίσκονται στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη, ούτως ώστε το εκάστοτε κοινωνικό δίκτυο να μπορεί να ταυτοποιεί τα μέλη του όταν αυτά συνδιαλέγονται με τέτοιες συνδεδεμένες υπομονάδες.

Για να αναλυθεί η συγκεκριμένη περίπτωση χρήσης, είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ των χρηστών που «έχουν συνδεθεί μέσω προσωπικού κωδικού» με συγκεκριμένο λογαριασμό κοινωνικού δικτύου χρησιμοποιώντας τον φυλλομετρητή τους και των «μη συνδεδεμένων μέσω προσωπικού κωδικού» χρηστών οι οποίοι είτε απλούστατα δεν είναι μέλη του συγκεκριμένου κοινωνικού δικτύου είτε έχουν «αποσυνδεθεί» από τον λογαριασμό κοινωνικού δικτύου που διαθέτουν.

Επειδή εξ ορισμού οι υπομονάδες ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου προορίζονται για τα μέλη ενός συγκεκριμένου κοινωνικού δικτύου, δεν παρουσιάζουν καμία χρησιμότητα για τα μη μέλη και, συνεπώς, δεν ανταποκρίνονται στο ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β ως προς τους χρήστες αυτούς. Η συλλογιστική αυτή μπορεί να επεκταθεί και στους χρήστες οι οποίοι είναι μεν μέλη ενός κοινωνικού δικτύου, αλλά οι οποίοι έχουν «αποσυνδεθεί» από την πλατφόρμα, με αποτέλεσμα να μην αναμένουν πλέον να μπορούν να «συνδεθούν» με το κοινωνικό δίκτυο. Κατά συνέπεια, είναι υποχρεωτική η εξασφάλιση της συναίνεσης των μη μελών και των «αποσυνδεδεμένων» μελών, για να είναι επιτρεπτή η χρήση cookies τρίτου μέρους από υπομονάδες ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου.

Από την άλλη πλευρά, πολλοί χρήστες οι οποίοι «έχουν συνδεθεί μέσω προσωπικού κωδικού» αναμένουν να έχουν τη δυνατότητα χρήσης και προσπέλασης υπομονάδων ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου σε δικτυακούς τόπους τρίτων. Στην ειδική αυτή περίπτωση, το cookie είναι απολύτως αναγκαίο για μια λειτουργική δυνατότητα την οποία έχει ζητήσει ρητά ο χρήστης, και είναι εφαρμοστέο το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β. Τα cookies αυτού του είδους είναι προσωρινά⁴: για να φέρουν σε πέρας την ειδική τους αποστολή, ο χρόνος ζωής τους πρέπει να τερματίζεται ταυτόχρονα με την «αποσύνδεση» του χρήστη από την οικεία πλατφόρμα κοινωνικού δικτύου ή το κλείσιμο του φυλλομετρητή. Τα κοινωνικά δίκτυα που επιθυμούν να χρησιμοποιούν cookies για πρόσθετους σκοπούς (ή με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής) πέραν του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β διαθέτουν ευρείες δυνατότητες ενημέρωσης των μελών τους και εξασφάλισης της συναίνεσής τους στην ίδια την πλατφόρμα κοινωνικού δικτύου.

4 Μη απαλλασσόμενα cookies

Στην παρούσα ενότητα υπενθυμίζονται ή αποσαφηνίζονται ορισμένες περιπτώσεις χρήσης cookies οι οποίες δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή που προβλέπεται βάσει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α ή Β.

4.1 Cookies κοινωνικής ιχνηλάτησης μέσω συνδεδεμένης υπομονάδας

Όπως εξηγείται παραπάνω, πολλά κοινωνικά δίκτυα προτείνουν «υπομονάδες ανταλλαγής κοινωνικού περιεχομένου», τις οποίες ο ιδιοκτήτης ενός δικτυακού τόπου μπορεί να ενσωματώσει στην πλατφόρμα του με σκοπό την παροχή ορισμένων υπηρεσιών για τις οποίες μπορεί να γίνει δεκτό ότι «έχουν ζητηθεί ρητά» από τα μέλη του εκάστοτε δικτύου. Πλην όμως, οι υπομονάδες αυτές μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ιχνηλάτηση φυσικών προσώπων, μελών και μη μελών, με τη χρήση cookies τρίτου μέρους και για πρόσθετους σκοπούς, π.χ. για συμπεριφορική διαφήμιση, αναλύσεις ή έρευνες αγοράς.

Οσάκις επιδιώκουν τέτοιους σκοπούς, αυτά τα cookies δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι είναι «απολύτως αναγκαία» για την παροχή μιας λειτουργικής δυνατότητας που έχει ζητηθεί ρητά από τον χρήστη. Κατά συνέπεια, τα cookies ιχνηλάτησης αυτού του τύπου δεν μπορούν να απαλλάσσονται δυνάμει του κριτηρίου Β. Αν δεν υπάρχει συναίνεση, κρίνεται απίθανο να υπάρχει οποιαδήποτε νομική βάση για τη συλλογή από μέρους κοινωνικών δικτύων δεδομένων σχετικά με μη μέλη τους μέσω της χρήσης συνδεδεμένων υπομονάδων κοινωνικού περιεχομένου. Εκ προοιμίου, οι συνδεδεμένες υπομονάδες κοινωνικού περιεχομένου δεν πρέπει, επομένως, να εγκαθιστούν cookies τρίτου μέρους σε σελίδες οι οποίες είναι ορατές σε μη μέλη. Από την άλλη πλευρά, όπως έχει επισημανθεί παραπάνω, τα κοινωνικά δίκτυα διαθέτουν ευρείες δυνατότητες εξασφάλισης της συναίνεσης των μελών τους απευθείας στην

⁴ Έχει καταδειχθεί στην ενότητα 3.2 ότι τα έμμονα cookies επαλήθευσης ταυτότητας δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή.

πλατφόρμα που χρησιμοποιούν, σε περίπτωση που επιθυμούν να ασκήσουν τέτοιου είδους δραστηριότητες ιχνηλάτησης, αφού όμως παράσχουν στους χρήστες τους ευκρινή και πλήρη πληροφόρηση σχετικά με τη δραστηριότητα αυτή.

4.2 Διαφήμιση από μέρους τρίτων

Τα cookies τρίτου μέρους που χρησιμοποιούνται για συμπεριφορική διαφήμιση δεν απαλλάσσονται από την απαίτηση της συναίνεσης, όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί στις γνώμες 2/2010 και 16/2011 της Ομάδας Εργασίας. Όπως είναι φυσικό, η εν λόγω απαίτηση εξασφάλισης της συναίνεσης καλύπτει όλα τα συναφή λειτουργικά cookies τρίτου μέρους τα οποία χρησιμοποιούνται με σκοπό τη διαφήμιση, περιλαμβανομένων των cookies που χρησιμοποιούνται με σκοπό την οριοθέτηση συχνότητας, την καταγραφή χρηματοοικονομικών πράξεων, την υπαγωγή σε διαφημιστικά προφίλ, την ανίχνευση περιπτώσεων «απάτης μέσω κλικ», την έρευνα και την ανάλυση αγορών, τη βελτίωση προϊόντων και την άρση σφαλμάτων, δεδομένου ότι κανείς από τους προαναφερθέντες σκοπούς δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι σχετίζεται με μια υπηρεσία ή λειτουργική δυνατότητα υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας η οποία *έχει ζητηθεί ρητά από τον χρήστη*, όπως επιτάσσει το ΚΡΙΤΗΡΙΟ Β.

Σχετικά με το θέμα αυτό, η Ομάδα Εργασίας συμμετέχει ενεργά από τις 22 Δεκεμβρίου 2011 στις εργασίες της Κοινοπραξίας για τον Παγκόσμιο Ιστό (World Wide Web Consortium - W3C) με σκοπό την τυποποίηση της τεχνολογίας και της έννοιας που είναι γνωστή ως «Do Not Track» (απαγόρευση της ιχνηλάτησης). Επειδή τα cookies συχνά περιέχουν μοναδικούς αναγνωριστικούς αριθμούς οι οποίοι επιτρέπουν την ιχνηλάτηση της συμπεριφοράς του χρήστη σε βάθος χρόνου και σε περισσότερους δικτυακούς τόπους τους οποίους επισκέπτεται, αλλά και λόγω του πιθανού συνδυασμού των εν λόγω αναγνωριστικών κωδικών με άλλα δεδομένα που επιτρέπουν ή επιδέχονται αναγνώριση, η Ομάδα Εργασίας έχει επιφυλάξεις σχετικά με το ενδεχόμενο εξαίρεσης από την απαγόρευση της ιχνηλάτησης ορισμένων cookies τα οποία υποτίθεται ότι είναι αναγκαία για λειτουργικούς σκοπούς. Στους σκοπούς αυτούς περιλαμβάνονται οι εξής: οριοθέτηση συχνότητας, καταγραφή χρηματοοικονομικών πράξεων, διαχειριστικοί έλεγχοι από μέρους τρίτου, ασφάλεια, συγκεκριμένο περιεχόμενο, έρευνα και ανάλυση αγορών, βελτίωση προϊόντων και άρση σφαλμάτων⁵. Προκειμένου το πρότυπο απαγόρευσης της ιχνηλάτησης να οδηγήσει στη συμμόρφωση των επιχειρήσεων που παρέχουν cookies σε ευρωπαίους πολίτες, το πρότυπο αυτό πρέπει κατ' ουσία να σημαίνει ότι απαγορεύεται η συλλογή δεδομένων, χωρίς καμία εξαίρεση. Συνεπώς, όταν ένας χρήστης έχει δηλώσει ότι προτιμά να μην υπόκειται σε ιχνηλάτηση (DNT=1), δεν θα πρέπει να εγκαθίσταται κανένας αναγνωριστικός κωδικός με σκοπό την ιχνηλάτηση, ούτε να υποβάλλεται σε οποιαδήποτε επεξεργασία. Είναι διαθέσιμες τεχνικές λύσεις για τον σκοπό αυτό, και επί του παρόντος αναπτύσσεται μάλιστα μεγάλος αριθμός τέτοιων λύσεων, με στόχο η σχεδίαση της σχετικής τεχνολογίας να διασφαλίζει ήδη την προστασία της ιδιωτικότητας, τόσο στο εσωτερικό του φυλλομετρητή όσο και σε επίπεδο διακομιστή, κατά τρόπον ώστε να επιτυγχάνονται οι λειτουργικοί σκοποί που περιγράφονται παραπάνω.

4.3 Εργαλεία ανάλυσης πρώτου μέρους

Τα «εργαλεία ανάλυσης» (analytics) είναι στατιστικά εργαλεία μέτρησης της επισκεψιμότητας δικτυακών τόπων, τα οποία συχνά στηρίζονται στη χρήση cookies. Τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, από τους ιδιοκτήτες δικτυακών τόπων για

⁵ <http://www.w3.org/TR/tracking-compliance/>

την εκτίμηση του αριθμού των μοναδικών επισκεπτών, για την ανίχνευση των περισσότερο χρησιμοποιούμενων λέξεων-κλειδίων σε μηχανές αναζήτησης οι οποίες οδηγούν σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα και για την καταγραφή ζητημάτων που αφορούν την πλοήγηση σε δικτυακούς τόπους. Τα εργαλεία ανάλυσης που είναι διαθέσιμα σήμερα βασίζονται στη χρήση ενός πλήθους διαφορετικών μοντέλων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, εκ των οποίων το καθένα ενέχει διαφορετικούς κινδύνους από την άποψη της προστασίας δεδομένων. Ένα σύστημα ανάλυσης πρώτου μέρους το οποίο στηρίζεται στη χρήση cookies «πρώτου μέρους» ενέχει, σαφέστατα, διαφορετικούς κινδύνους σε σύγκριση με ένα σύστημα ανάλυσης τρίτου μέρους το οποίο στηρίζεται στη χρήση cookies «τρίτου μέρους». Υπάρχουν, επίσης, εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούν cookies «πρώτου μέρους» σε συνδυασμό με ανάλυση εκτελούμενη από κάποιο άλλο μέρος. Το εν λόγω άλλο μέρος θεωρείται ως συνυπεύθυνος της επεξεργασίας ή ως εκτελών την επεξεργασία, με βάση το κατά πόσον χρησιμοποιεί τα δεδομένα για δικούς του σκοπούς ή, εάν τούτο απαγορεύεται, μέσω τεχνικών ή συμβατικών ρυθμίσεων.

Μολονότι τα εργαλεία ανάλυσης θεωρούνται συχνά «απολύτως αναγκαία» από τους χειριστές δικτυακών τόπων, δεν είναι απολύτως αναγκαία για την παροχή μιας λειτουργικής δυνατότητας που έχει ζητηθεί ρητά από τον χρήστη (ή τον συνδρομητή). Στην πραγματικότητα, αν απενεργοποιηθούν αυτά τα cookies, ο χρήστης διαθέτει πρόσβαση στο σύνολο των λειτουργικών δυνατοτήτων που παρέχει ο εκάστοτε δικτυακός τόπος. Επομένως, αυτά τα cookies δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή που ισχύει βάσει του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Α ή Β.

Ωστόσο, η Ομάδα Εργασίας θεωρεί ότι τα cookies ανάλυσης πρώτου μέρους δεν είναι πιθανό να προκαλέσουν κινδύνους σε σχέση με την προστασία της ιδιωτικότητας, υπό την προϋπόθεση ότι περιορίζονται αυστηρά σε σκοπούς συλλογής συγκεντρωτικών στατιστικών δεδομένων από πρώτο μέρος και ότι χρησιμοποιούνται από δικτυακούς τόπους οι οποίοι ήδη παρέχουν σαφή πληροφόρηση σχετικά με τα συγκεκριμένα cookies στους όρους τους περί προστασίας της ιδιωτικότητας, καθώς και επαρκή εγγύα ως προς το εν λόγω ζήτημα. Τα εγγύα αυτά περιλαμβάνουν, κανονικά, έναν εύχρηστο μηχανισμό με τον οποίον ο χρήστης μπορεί να δηλώσει την προτίμησή του για τη μη συλλογή δεδομένων, καθώς και ολοκληρωμένους μηχανισμούς ανωνυμοποίησης οι οποίοι εφαρμόζονται σε άλλες συλλεγόμενες αναγνωρίσιμες πληροφορίες, όπως είναι οι διευθύνσεις IP.

Σχετικά με το θέμα αυτό, σε περίπτωση που υπάρξει μελλοντικώς επανεξέταση του άρθρου 5 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/58/EK, ο ευρωπαϊός νομοθέτης θα μπορούσε να προσθέσει καταλλήλως ένα τρίτο κριτήριο απαλλαγής για την παροχή συναίνεσης ως προς cookies τα οποία περιορίζονται αυστηρά σε ανωνυμοποιημένους και συγκεντρωτικούς στατιστικούς σκοπούς πρώτου μέρους.

Τα εργαλεία ανάλυσης πρώτου μέρους θα πρέπει να διακρίνονται σαφώς από τα εργαλεία ανάλυσης τρίτου μέρους, τα οποία χρησιμοποιούν ένα κοινό cookie τρίτου μέρους με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών πλοήγησης σχετικά με χρήστες σε πολλούς διαφορετικούς δικτυακούς τόπους και τα οποία εγκυμονούν σημαντικά μεγαλύτερους κινδύνους από την άποψη της προστασίας της ιδιωτικότητας.

5 Περίληψη και κατευθυντήριες γραμμές

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι οι ακόλουθοι τύποι cookies είναι δυνατό να απαλλάσσονται από την υποχρέωση εξασφάλισης της συναίνεσης κατόπιν ενημέρωσης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και εφόσον δεν χρησιμοποιούνται για πρόσθετους σκοπούς:

- 1) Cookies εισαγωγής δεδομένων χρήστη (αναγνώριση ταυτότητας συνόδου), για τη διάρκεια της συνόδου, ή έμμονα cookies με διάρκεια ζωής μόνο λίγων ωρών, σε ορισμένες περιπτώσεις.
- 2) Cookies επαλήθευσης ταυτότητας, εφόσον χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες που προϋποθέτουν επαλήθευση της ταυτότητας, για τη διάρκεια της συνόδου.
- 3) Χρηστοκεντρικά cookies ασφαλείας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την ανίχνευση καταχρήσεων στον τομέα της επαλήθευσης της ταυτότητας, για περιορισμένο και συνεχές χρονικό διάστημα.
- 4) Cookies συνόδου αναγνώστη περιεχομένου πολυμέσων, π.χ. cookies του τύπου «flash player», για τη διάρκεια της συνόδου.
- 5) Cookies εξισορρόπησης φορτίου συνόδου, για τη διάρκεια της συνόδου.
- 6) Έμμονα cookies εξατομίκευσης διεπαφής χρήστη, για τη διάρκεια της συνόδου (ή για ελαφρώς μεγαλύτερο χρονικό διάστημα).
- 7) Cookies τρίτου μέρους που χρησιμεύουν για τη ανταλλαγή κοινωνικού περιεχομένου μέσω συνδεδεμένης υπομονάδας, προκειμένου για τα μέλη ενός κοινωνικού δικτύου που έχουν συνδεθεί μέσω προσωπικού κωδικού.

Αναφορικά με τα κοινωνικά δίκτυα, η Ομάδα Εργασίας επισημαίνει, πάντως, ότι η χρήση cookies τρίτου μέρους που χρησιμεύουν για την ανταλλαγή κοινωνικού περιεχομένου μέσω συνδεδεμένης υπομονάδας για σκοπούς άλλους από την παροχή μιας λειτουργικής δυνατότητας που έχει ζητηθεί ρητά από τα μέλη του εκάστοτε δικτύου προϋποθέτει συναίνεση, ιδίως αν οι σκοποί αυτοί περιλαμβάνουν την ιχνηλάτηση του χρήστη σε διάφορους δικτυακούς τόπους.

Η Ομάδα Εργασίας υπενθυμίζει ότι τα διαφημιστικά cookies τρίτου μέρους δεν είναι δυνατό να απαλλάσσονται από την απαίτηση συναίνεσης και αποσαφηνίζει περαιτέρω ότι συναίνεση απαιτείται επιπλέον για λειτουργικούς σκοπούς που σχετίζονται με διαφήμιση από πλευράς τρίτων, όπως: οριοθέτηση συχνότητας, καταγραφή χρηματοοικονομικών πράξεων, υπαγωγή σε διαφημιστικά προφίλ, ανίχνευση περιπτώσεων «απάτης μέσω κλικ», έρευνα και ανάλυση αγορών, βελτίωση προϊόντων και άρση σφαλμάτων. Μολονότι ορισμένοι λειτουργικοί σκοποί είναι πιθανό να διακρίνουν μετά βεβαιότητας τον έναν χρήστη από τον άλλον, οι σκοποί αυτοί δεν δικαιολογούν, καταρχήν, τη χρήση μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών. Το σημείο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο των συζητήσεων που διεξάγονται σήμερα με αντικείμενο την εφαρμογή του προτύπου για την απαγόρευση της ιχνηλάτησης (Do Not Track) στην Ευρώπη.

Η ίδια ανάλυση καταδεικνύει ότι τα cookies πρώτου μέρους που χρησιμεύουν για αναλύσεις δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση συναίνεσης αλλά ενέχουν περιορισμένους κινδύνους για την ιδιωτικότητα των πολιτών, υπό την προϋπόθεση ότι ισχύουν εύλογα εχέγγυα, τα οποία περιλαμβάνουν την επαρκή πληροφόρηση, την παροχή δυνατότητας εύκολης αποεπιλογής και ολοκληρωμένους μηχανισμούς ανωνυμοποίησης.

Από την ανάλυση και την περιπτωσιολογία χρήσης cookies που αναπτύσσονται στην παρούσα γνώμη, μπορούν να εξαχθούν ορισμένες θεμελιώδεις κατευθυντήριες γραμμές:

- 1) Κατά την εφαρμογή του ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ Β, είναι σημαντικό να εξετάζεται τι είναι απολύτως αναγκαίο από τη σκοπιά του χρήστη, όχι του παρόχου υπηρεσιών.
- 2) Αν ένα cookie χρησιμοποιείται για πολλαπλούς σκοπούς, επιτρέπεται να τύχει απαλλαγής από την υποχρέωση εξασφάλισης συναίνεσης κατόπιν ενημέρωσης μόνον εφόσον ο κάθε διακριτός σκοπός μπορεί να υπαχθεί ατομικώς στην απαλλαγή αυτή.
- 3) Τα προσωρινά cookies πρώτου μέρους είναι πολύ πιο πιθανό να απαλλάσσονται από την απαίτηση της συναίνεσης σε σύγκριση με τα έμμονα cookies τρίτου μέρους. Παρόλα αυτά, ο σκοπός του cookie θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποτελεί τη βάση προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσον μπορεί να εφαρμοσθεί με επιτυχία η απαλλαγή ή, αντ' αυτής, κάποιο τεχνικό γνώρισμα του cookie.

Σε τελική ανάλυση, για να αποφασισθεί κατά πόσον ένα cookie απαλλάσσεται από την αρχή της κατόπιν ενημέρωσης συναίνεσης, είναι σημαντικό να ελέγχεται ενδελεχώς κατά πόσον πληροί ένα από τα δύο κριτήρια απαλλαγής τα οποία καθορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/EK. Αν, μετά από προσεκτική εξέταση, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για τη δυνατότητα εφαρμογής ενός κριτηρίου απαλλαγής, ο χειριστής του εκάστοτε δικτυακού τόπου είναι σκόπιμο να διερευνά επισταμένως μήπως υπάρχει στην πράξη δυνατότητα εξασφάλισης της συναίνεσης των χρηστών κατά τρόπο απλό και διακριτικό, έτσι ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε νομική αβεβαιότητα.

Βρυξέλλες, 7 Ιουνίου 2012

*Για την Ομάδα Εργασίας
Ο Πρόεδρος
Jacob KOHNSTAMM*